

Elliott i el debat català

FRANCESC DE CARRERAS

Catedrático de Derecho Constitucional de la UAB

En l'actual debat mediàtic sobre la independència de Catalunya es parla molt de la història, de les seves raons històriques, dels greuges amb Espanya. Però els historiadors callen i el seu silenci és una forma d'assentiment de l'opinió dominant. I aquesta opinió dominant pot resumir-se en una frase: "Des de fa 300 anys, des del 1714, Espanya espolia i oprimeix Catalunya". Un missatge clar i directe. I també simple i fals. Però que fa forat.

Últimament, un historiador eminent ha començat a intervenir en aquest debat. Es tracta ni més ni menys que del britànic John H. Elliott. Als 82 anys, des de la seva residència d'Oxford, fa declaracions d'una lucidesa envejable. Arran del seu últim llibre (*Haciendo historia*, Taurus, 2012), una recapitulació de la seva vida com a historiador, ha concedit algunes entrevistes en les quals se li ha preguntat sobre l'actual situació de Catalunya i, com és natural o, més ben dit, com és la seva obligació moral, ha respost amb tota sinceritat.

Elliott és probablement la més respectada autoritat en la història espanyola dels segles XVI i XVII. A més, és un coneixedor profund de Catalunya. Als inicis dels anys cinquanta, després de llicenciar-se a Cambridge, va venir a Barcelona i hi va residir durant un cert temps, el suficient per aprendre a parlar perfectament català i castellà. Es va introduir al món acadèmic de l'època i va fer amistat i també complicitat intel·lectual amb Vicens Vives i la seva escola.

Vicens Vives s'havia situat, ja des d'abans de la guerra, en una posició crítica davant la història romàntica que predominava a Catalunya. Així ho va explicar Elliott a *El País Semanal* de diumenge passat: "En veure el que estava intentant fer Vicens Vives, desmitificar la història de Catalunya, de seguida em vaig trobar del costat d'aquest grup. Em vaig adonar del perill de la mitologia en la formació d'identitats col·lectives i nacionals".

En una altra entrevista publicada l'octubre passat, a preguntes de Tulio H. Demicheli, insistia en aquesta idea: "Vicens Vives volia eliminar les categories de 'greuge' o 'espoli' a la relació d'Espanya amb Catalunya, un continu 'victimisme' des del Compromís de Casp que és un reduccionisme. Aquests tòpics responien més a les rancúnies que l'arrogància castellana havia provocat en la societat catalana que no pas a la realitat històrica, perquè no és veritat que haguessin 'perdut llibertats' el 1714, ni que el Principat fos 'més democràtic' abans que després de Felip V".

Certament aquesta desmitificació de la història catalana era una de les pretensions de Vicens Vives. Però la seva prematura mort el 1960 va truncar aquesta tasca i, en l'entrevista d'*El País*, Elliott considera avui que els seus esforços han estat estèrils: "M'hauria agradat que a la Catalunya actual Vicens Vives hagués guanyat aquesta batalla, però després d'una o dues generacions sembla que no la va guanyar. Per a mi ha

estat molt trist, perquè crec que una societat necessita els seus mites, però si els mites dominen i entorpeixen una autèntica investigació, s'arriba a una situació en què el poble queda entotsolat i adopta una actitud de greuge pensant que tots els desastres han estat culpa d'altres. En aquell moment és quan s'arriba a una situació de crispació per qualsevol problema. Hi ha polítics que se n'aprofiten per enfortir els mites, per posar un èmfasi excessiu en el victimisme i no adonar-se dels problemes interns d'una societat. Això és el que em preocupa especialment".

És a dir, allò que preocupa Elliott és que els historiadors catalans -s'entén, la majoria dominant- han tornat a la història d'abans, la que conrea mites al servei de les ideologies polítiques i provoca una societat entotsolada, en la qual el greuge es magnifica i el victimisme sistemàtic s'utilitza per ocultar els veritables problemes. És un retrat exacte del que està succeint: s'utilitzen els falsos "300 anys d'opressió espanyola" per encobrir, tapar i dissimular, el desgovern actual. I bona part dels historiadors catalans són còmplices d'aquesta situació. Per què no expliquen que l'11 de setembre del 1714 va ser el final d'una guerra de successió a la Corona d'Espanya provocada per l'enfrontament entre les grans potències europees? Per què no expliquen que en l'esmentada data no van perdre els catalans cap llibertat sinó únicament els antics furs estamentals? Per què no expliquen que el segle XVIII, governant els Borbons, va començar la prosperitat econòmica de Catalunya, després de segles de decadència, els dos últims sota govern dels Àustries? Per què no expliquen que l'auge del segle XIX està basat molt fonamentalment en el lliure comerç amb Amèrica concedit per Carles III, un rei Borbó, mentre aquesta llibertat va ser negada abans per la dinastia dels Habsburg? Per què no expliquen que la política proteccionista dels governs espanyols a la indústria catalana durant els segles XIX i XX, fins i tot el Pla d'Estabilització del 1959, va ser en benefici de les empreses de Catalunya i, probablement, en perjudici dels consumidors de la resta d'Espanya? En tot això s'han de mullar els historiadors.

Font:

Article publicat al portal del diari LA VANGUARDIA del 09/01/13

<http://www.lavanguardia.com/encatala/20130109/54358916934/elliott-i-el-debat-catala-francesc-de-carreras.html>